

Simbolika ir reikšmė

paruošė Gaila Narkevičienė

Dauguma kasmet švenčiame Velykas, o ar žinote, kokia šios šventės reikšmė? Velykos – **kilnojama** šventė, švenčiama pirmą mėnulio pilnaties sekmadienį po pavasario lygiadienio. Ji turi galias tradicijas. Velykų **pavadinimas** kilęs iš žodžio „**vėlės**“, mat mūsų protėviai šiuo metu aplankydamo artimųjų kapus, nunešdavo jiems kiaušinių. Tikėta, kad mirusiųjų vėlės išlenda kartu su atgimstančia gamta, bet paskui pasitraukia po pirmojo Perkūno. Velykos mūsų protėvių buvo švenčiama kaip gamtos atbudimo šventė. Atėjus krikščionybei, ši šventė sutapatinta su Kristaus prisikėlimu.

Kiaušinio simbolika

Kiaušinis pagonių religijoje simbolizuoja **kosmosą** (dėl ovalios formos), **gyvybės** atsiradimą, **augimą**. Manoma, kad pradaužus kiaušinį iš jo išlenda **gyvybė** gyvatės, pavidalu. Todėl per Velykas buvo einama **bukynių** – vienas laiko kiaušinį, o kitas jį daužia kitu kiaušiniu. Žmonės tikėjo, kad **gyvatės** – požemio gyventojos, globojančios derlių. Jų pavidalu iš požemio išlisdavo ir protėvių vėlės. Pavasarį gyvatės turėjo prikelti augmeniją, žydėjimą, **vaisingumą**. Dėl to margučiai per Velykas buvo ir **ridinėjami** – susiliesdami su žeme žadino **požemio** gyventojas.

Kiaušinių marginimas turėjo magišką reikšmę. Ant kiaušinių skutinėtos **saulutės** (kad augmenijai netrūktų saulės), **žvaigždės** (kad laukams netrūktų šviesos ir naktį), **žalčiukai** (kad pabustų gyvybė), įvairūs augalai, raštai. Specialią reikšmę turėjo ir kiaušinio **spalva**. Raudona spalva simbolizavo gyvybę, juoda – žemę, mėlyna – dangų, žalia – bundančią augmeniją, geltona – pribrendusius javus. Velykų kiaušiniai vadinami margučiais.

Velykė

Vaikai tikėjo, kad pamiškėje gyvena **senutė Velykė**. Ji dažo kiaušinius, o Velykų naktį sudeda juos į vaškinį ar cukrinį vežimėlį, pakinko į jį kiškius ir veža vaikams. Iš ryto kiekvienas vaikas ant **palangės** rasdavo po du Velykės kiaušinius.

Velykų eglutė

Mažai kas žino, kad per Velykas buvo puošiama Velykų eglutė! Prie vienos tiesios medžio šakos buvo rišamos eglės šakelės, taip sukuriant eglės formos medelį. Šiame medelyje būdavo padaromi **lizdeliai**, į kuriuos įstatomi kiaušiniai. Paprastai buvo įstatomi 9 ar 12 kiaušinių, nes šie skaičiai laikyti magiškais, nešančiais laimę. Toks medelis dar buvo puošiamas išsprogusiais žilvičio kačiukais, popierinėmis gėlėmis, paukštelių formos sausainiais. Tikėta, kad kiaušiniai nuo šio medelio neša laimę ir sėkmę. Primena Kalėdų eglutę?

1. Užduotis: pabrauk teisingus teiginius:

1. Velykų šventės šaknys yra: a) krikščioniškos b) pagoniškos c) nesenos d) žalios	2. Margučiai nesimbolizuoja : a) kosmoso b) gyvybės c) augimo d) Perkūno	3. Velykė vaikams atneša: a) daug dovanų b) velykinę eglutę c) du kiaušinius d) du sausainius
--	---	---

2. Užduotis: pabaik sakinius.

1. Žmonės tikėjo, kad vėlės (ką daro?)
2. Ant kiaušinių piešdavo (ką?).....
3. Vaikai tikėjo, kad (kas ką daro?)
4. Velykų medelis primena (ką?)
5. Ant medelio būdavo devyni arba dvylika margučių, nes
.....
6. Pagoniškos Velykų tradicijos sutapo su Kristaus prisikėlimu (kada?).....

3. **Užduotis:** tekste yra pabrauktų veiksmažodžių. Jei veiksmažodis yra esamojo laiko, pabrauk jį **raudonai**, jei būtojo kartinio, pabrauk **mėlynai**, o jei būtojo dažninio- pabrauk jį **žaliai**.

4. **Užduotis:** pažiūrėk atsiųstų nuotraukų su margučiais. Ant balto atskiro poperiaus lapo nupiešk margutį, išmargink jį tradiciniais lietuviškais ornamentais (saulutėmis, augalais, žalčiukais, žvaigždutėmis ir pan.)